

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

De Sapiente Fructuoso Epistolares Libri quinque

Bonifacio, Juan

Ingolstadii, 1606

V. Cuidam perpetuò ægrotanti vt vel in tam afflictâ valetudine sit
hominibus fructuosus.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-51159](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-51159)

scientiam, pietatem in
 Deum, erga homines misericordiam, &
 illam ardentem charitatem, qua Deus,
 ob id ipsum quia Deus est, summè di-
 gnetur, homines autè propter Deum.
 meminiscere Societatis te esse schola-
 ricum, & ex illo grege esse, vnde pi-
 catores illi sumuntur, qui homines
 rapiunt, neque maris vel monstra, vel
 procellas extimescunt. Vale.

CVIDAM PERPETVÒ ÆGRO-
 tanti.

*Vt vel in tam afflictâ valetudine sit ho-
 minibus fructuosus.*

QVI & agrotarent, & vno eo-
 demque tempore benè vale-
 rent, Alfonsè charissime, per-
 multos in Societate cognoui. Nam
 vel infirmo vel agro corpore valebat
 animus, vigeat, sanus erat, nec in-
 morbi diuturnitate deprimi poterat,
 & graviter iacere. Vt enim ea omittam, quæ
 quia in illis fuerunt, qui Christum ne-
 scierunt, admirabilia non iudico, non
 flere, non ingemiscere, non vultum.

N n 4 muta-

mutare, non commoti, debilitati, et
 etiā; animi significationem dare,
 quo inanis Ethnicorum ostentatio
 fuit, tantam ex morbo quidam ex
 stris vtilitatem perceperunt, ut fe-
 lateris dolori, stranguriæ, torturæ,
 dagræ magnam gratiam habere me-
 ritò debeāt, propter quæ Deo immen-
 tali pergrati, hominibus mirabiles
 titerunt. Nihil est enim principium
 Deo, qui omnem hunc mundum
 nihilo constituit, constitutumq;
 bernat & regit, quod in terris fiat
 ceptius, quàm quod æquis animis
 leratur, nihil quod homines vehem-
 tiùs admirentur. Euenitq; per sa-
 eam morbus salutem afferat, quam
 nulla vnquam valetudo dare potu-
 set. Quæ tamen optabilis cum omni-
 bus, tum maximè religiosis esse debet
 hominibus, qui legum suarum nisi
 ma valetudine vtantur, obseruatores
 & custodes esse vix possunt. Nihil
 enim aliud, nisi cauemus, ac provide-
 mus, hominis in religiosorū cœtu
 uentis agrotatio est, longinqua præ-
 fertim,

litati, quàm officij intermissio, cessa-
a dare, onis, & tarditatis occasio, languoris
ostentat, ospitium, inertia diuersorium, & vi-
am ex mollioris officina. Sed morborum
e, vt feb, no sunt genera, alterum breue, sed
rturaz, periculosum tamen, horribile, vehe-
abere me, mens, acerbū, crudele, metuendum;
o immo, terum lene quidem & remissum,
rabiles, ad tamen diuturnum, longinquum,
rincipu, adherens, pertinax. Illud mortis pro-
undum, iniquitate non solū viros religiosos
umq; in officio continet, sed facinorosos et-
ris fiat, um & tetros metu ipso coërcet: hoc
animis, arditate, lentitudineq; ipsa populari-
s vehem, us ferè prodest, quos à vitiis abstra-
erfape, it, perfectæ vitæ amatoribus incom-
t, quam, modare sapissimè solet, qui valetudi-
re potu, nis recuperandæ cura in virtutis stu-
um omni, tio languent, religionisq; officia &
esse debe, munera oscitanter exercent. Quare
m nisi fr, az de hoc morborum genere tole-
eruatores, ando viri grauissimi, & sanctissimi
Nihil, adiderunt, seruanda diligenter sunt,
provid, mali dæmonis insidias cauere possis
coetu vi, nis, qui nocendi tempus nullum præ-
qua præ, mittit. Nam cū morbus eius in o-
serum,

Nu. 5 di est,

di est, vt non breui opprimere, & facer
 paulatim & sensim vitam nobis describ
 pere videatur. Hippocrate, Galenae si in
 & Auicena valere iussis, coelestis d
 taxat est medicus implorandus, qu
 tramque valetudinem si sit necesse
 donabit, sin minus illam alteram, qu
 multo praestantior est, nobis sup
 ter poscentibus benignissimè larg
 tur. Nec enim decet eum, qui se Ch
 sti militem strenuum ac fortem pos
 fiteatur, dolori, & morbo succumb
 re, eiusque depellendi & excutiendi
 cupiditate nimia flagrare. Quidquid
 & medici & rectores nostri velint, nos
 facillimos praebemus, neque com
 mittamus, vt nostra intemperantia
 vel collegisse morbum, vel auxilium
 videamur, saepe enim dum aliquid pe
 rum cautè comedimus, dū nos in ven
 tum, solemūe committimus, dum
 in legendi, scribendi, commentandi
 que studio longiūs, quàm medicinae
 ratio sinat, progredimur, languorem
 morbumque protendimus, nosque
 ipsi vulneramus. Quid in hoc gen
 re faci-

facere oporteat, medicorum est
 scribere, aegrotorum obedire. Ne-
 si inualetudo aut medicina, aut
 moderata victus ratione curari non
 possit, iacere afflictos nos decet, cum
 testis diuo Paulo infirmitate
 confirmetur. Quam enim pati-
 tes simus, quam graues, quam con-
 stantes, quam denique sapientes mor-
 tus ostendit, eiusque interuentu au-
 gustissimis celestibus donis mirabiliter pos-
 sessus. Nam is, cuius semper valetu-
 do tentatur, tolerantiae statuit docu-
 menta, ferendiq; doloris magister est
 melior, vtilior & commodior, quod
 vires sunt, qui grauiter cruciari ad
 breue tempus malint, quam morbum
 perpetui diuturnum, in quo remissio-
 nes multae sint. Nam doloris longin-
 quatio non fit sine taedio, molestia,
 angore, senio, canitie, morositate, &
 alijs, quae multis partibus durior
 sunt, quam quae vehementissimus,
 & ardentissimus febris dolor consue-
 rit afferre, qui aut celeriter necat,
 aut breui consenescit. Ex quo etiam
 effici

2. ad Corin.
cap. 12.

et. 12. 12.

et. 12. 12.

et. 12. 12.

et. 12. 12.

effici solet, vt viri sapientes mirum
 morbo timeant, quo torquentur
 rimè, quàm in morbi reliquiis, ma-
 doloris magnitudinem temporis
 uitas consolatur, conualescendi
 pus propter incertos casus spem habet
 & timorem, ipsaq; mora, & tarditas
 diseruiat. nam spes, quæ differtur,
 fligit animam. Cumq; bona valetudo
 vt ait Tullius, iucundior iis sit, quæ
 graui morbo recreati sunt, quàm
 nunquam ægro corpore fuerunt
 etiam morbus multò asperior illis
 quibus vitæ longitudo proponitur,
 quàm qui de vita desperant. Illa enim
 sanationis vicinitas, tanquam Tantalus
 poma, exedit animum, & intolerabile
 dolore cruciat, eoq; magis afficitur,
 quò illa propius absunt, quæ haberi
 cupiamus. Nam qui ægro corpore
 sunt, nec vnquam conualescunt, & cum
 morborum quibus afficiuntur, tolera-
 rabilia genera sint, tamen sibi dissi-
 cent, & dolore contabescunt, sicut quæ
 enecti mento summam aquam am-
 gunt, & valetudinis quasi Syphilis
 pida

Prover. 13.

*Ad Quiri-
 tes post re-
 ditum.*

idem versantes, sudant, anhelant, ni-
 untur, volunt, reuoluunt, nihilque
 proficiunt. Et quia expectando cru-
 amur, atque angimur, multò erit
 non expectare, neque desiderare iu-
 andius, salubrius, atque prudentius.
 qui igitur ita affecti sunt, etiam atque
 nam videntur esse admonendi, vt
 ritium, quoad eius fieri possit, inertiu-
 que defugiant: quantum enim oc-
 cupationis, operæq; sument, tantum
 de fastidio, deq; mœrore, & morosi-
 tate detrahent, seq; his magnopere
 probabunt, à quibus subleuātur. Cùm
 enim nihil agere non possit animus
 ille præsertim, qui in literarum & vir-
 tutis studiis ab initio est versatus æta-
 tis, censeo, vt illi omnes, quibus per-
 morbum licet, occupationes habeant
 non molestas illas quidem, sed hone-
 stas tamen, & cum religiosa vita con-
 uerentes. Sunt admirabilia, quæ san-
 tissimus ille Gregorius Romanæ &
 præsul, & doctor Ecclesiæ ægra sem-
 per & infirma valetudine fecit, dixit,
 scripsit: dux noster Ignatius effœto,
 exhau-

*Ioannes
 diaconus
 in Vita S.
 Gregorij,
 lib. 1. c. 8.*

exhausto, imbecilloque corpore decrevit, & instituit, quæ legimus, feruamus, imitatur, habemus, quimur: eius amicissimus, & ex illis magister Ioannes Auila duodeciginti annos febrim passus, concubatur tamen & laborabat, neque illis, qui eius opera indigerent, denegabat. Quintus Cicero Ciceronis gni frater irruentibus Gallis fortissimè restitit, & hyberna summa cum laude defendit, & cum tenuissima virtute esset, ut ait Cæsar, huius scripturae historiae, cuius erat Cicero ipse legatus, ne nocturnum quidem sibi tempus quietem relinquebat, ut ultro militum concursu, ac vocibus sibi parcere cogerent. Solent qui in scholis pro morbis, & agrotationibusque declamant, morborum beneficia, & quorundam perpetuò agrotantium officia proferre, nec verò ea fingere ipsi, sed Æliano auctore, aliisque pluribus. Primum Hieron Siciliae tyrannus prædicatur, qui primò indoctissimus, cum aliquando in morbum incidisset, & otium

Lib. 5. de
bello Gallico.

Lib. 4. de
varia historia.

quod illi corporis imbecillitas dabat,
doctorem hominum sermonibus
audiendis tribuisset, literas, à quibus
erat alienus, sic amare cœpit, vt ex
morbo conualescens Simonidis, Pin-
tari, Bacchylidis studiosus auditor
erit, & quod esse consequens solet,
perdoctus euaserit. Ptolemæi secundi
disciplina illa non vulgaris ex hoc eo-
dem fonte manauit, siquidem ægro-
tans illius doctrinæ principia posuit,
quam rectè valens & sanus absoluit.
Theagem scribit Plato nulla alia oc-
casionè, quàm morbi otio Philoso-
phiæ præcepta plenè & perfectè didi-
cisse. Nam cum eum morbus à ciui-
um rerum procuratione prohibe-
ret, neque nihil agere posset, contu-
lit ad studium sapientiæ, neque so-
lum à corporis morbis, sed ab animi
egritudine & tristitia respirauit.
quid? quod etiam interdum ex mor-
bo ipso remedia nascuntur, magnæ-
que utilitates existunt: nam Straton.
facillimè & commodè videtur ægrotas-
se, qui cum ex splene laboraret, reme-
diumq;

diumque ex corporis exercitatio
 & palæstra petere cogeretur, prima
 eius artis beneficio valetudinem re-
 peravit, post cum in arte processisset,
 Olympicorum victor fuit, quæ eius
 illis temporibus summa laus. Democri-
 crates non prætermittitur, qui pug-
 & ipse strenuus cum ex pedibus la-
 raret, venit ad certamen, seq; linea
 circumscripsit, aduersariosq; tum
 mum victores fore constituit, si se-
 tra lineam depulissent. At illi victores
 ab ægroto, & cum fortiter in loco
 fisset, coronam deportauit. Liberti
 quæ de Possidonio Cicero tradit, præ-
 dem verbis exponere. Vt intelligatur
 quam multi illi sint, qui nos inerti-
 socordiamq; cōdemnent. *Id dicam, quod
 solebat narrare Pompeius, se cum Rhodum
 venisset, decedens ex Syria, audire voluisse
 Possidonium, sed cum audisset eum graui-
 ter esse agrum, quod vehementer eius ar-
 tus laborarent, voluisse tamē nobilissimum
 Philosophum visere, quem ut vidisset, et
 salutauisset, honorificisq; verbis prosequen-
 tus esset, molesteq; se dixisset ferre,*

*Lib. 2. Tu-
 scul. quæst.*

um nō posset audire, at ille tu verò, inquit,
 nes: nec committam, ut dolor corporis ef-
 fiat, ut frustra tantus vir ad me venerit,
 que narrabat eum grauitè & copiosè de
 ipso nihil esse bonum, nisi quòd hone-
 um esset, cubantem disputasse. Cumq; quasi
 ces ei dolores admouerentur, sape dixisse,
 nihil agis dolor, quamuis sis molestus, nun-
 quam te esse confitebor malum. Hæc Tul-
 ius. Ecclesiæ verò doctor & lumen
 Ambrosius senex multa dictauit, mor-
 que vicinus commentarios in Psal-
 tum quadragesimum tertiū inchoa-
 tos, quos mortis interuentu consum-
 mare non potuit. D. Thomas in mo-
 nasterio Fossæ nouæ, quo se ægotans
 ceperat, hospitem rogatu Cantica-
 licorum explanauit, & vsque ad
 extremum spiritum in tradendæ salu-
 taris doctrinæ perpetuo labore per-
 mansit. Salomonis verò cantum il-
 lum eò libentiùs diuinus doctor ex-
 posuit, quò se beatorum vocibus ac-
 cantibus propinquiorem esse cerne-
 bat. Neque nos medicorum retra-
 here ab honesto & moderato labore

S. Pauli-
 nus in Vita
 D. Ambro-
 sij.

F. Lauren-
 tius Surius
 in Vita D.
 Thoma.

O o iudi-

iudicia debent, qui sæpe loquuntur
 ad voluntatem, & cum sanare non
 possunt, ne omnino nil dicant, le-
 ptiones, lectiones, & meditationes
 interdiciunt. In quo eos, qui ita lo-
 tiunt, (nam plurimi sunt præclari me-
 dici, atque prudentes, quibus nollit
 hæc admonitio non displicet) vehe-
 menter fallit opinio. Quandoque
 dem perennis morbus atque infa-
 bilis vel curari, vel certè releuari
 cupationibus solet. Magnopere
 enim refert qualis animus in ægro
 sit corpore: estque ipse mentis tra-
 bitus effector valétudinis. *Totum enim*
 (vt præclare disputatum est à Cæ-
 rone, quem locum meis ægrotis
 verbum edisci velim) *in eo est, ut tu*
*imperes. atque hac cogitatio quid patri-
 tia, quid fortitudine, quid magnitudine
 animi dignum sit, non solum animum com-
 primit, sed ipsum etiam dolorem, neque
 quo pacto mitiorem facit. ut enim fit in
 pralio vt ignauus miles, ac timidus simulac
 viderit hostem, abiectò scuto fugiat, quan-
 tum possit, ob eamque causam pereat*

2. Tuscul.

nunquam etiam integro corpore, cum ei,
 si feterit, nil tale euenerit, sic qui doloris
 vicem ferre non possunt, abiiciunt se, atque
 afflicti & exanimati iacent. Qui autem
 viderint, discedunt sapissimè superiores.
 aut enim quadam animi similitudines cum
 corpore: ut onera contentis corporibus faci-
 lis feruntur: remissis opprimunt: simili-
 ne animus intentione sua depellit pressum
 onem ponderum, remissione autem sic
 regitur, ut se nequeat extollere. & si verum
 quærimus in omnibus officiis persequendis
 omni est adhibenda contentio. Nil habet
 in Alfonsè, quod addat Cassianus,
 aut Climacus, quos scimus de vincen-
 tis affectionibus mirificè philosopha-
 ri. vide quàm acutè, quàm salutariter,
 quàm nostris dogmatis conuenien-
 ter cuncta præcipiat. Ergo viri san-
 tissimi & egri & imbecilles non secus
 sani, valentes, & robusti laborabant,
 societatisq; ægroti in morborum in-
 ducis ne balneos, rusticationes, itine-
 ra, pharmaca, locorum mutationes,
 amcenitates, voluptatesq; desiderent,
 neue maturius quàm deceat, senes fiant,

ea negocia me authore quærant, que cum otio affinitatem & cognationem habere videantur, quæ ita dulcedine oblectent, ut etiam fructu ipso commendentur. Nam qui sacerdotes sunt, confessiones audire possunt multas, nec molestas, versari cum illis, qui in amore respondeant, longo intervallo verba ad populum facere, quædam obire domestica munera, lecturæ, scripturæ, meditationis effectus, modus debet, nec est verendum, quæ noxia capiti contemplatio sit, quæ nulla animi contentione fiat, quamque nullus sensuum conatus eliciat. Nam si afflictam valetudinem leuare multa solet, liber cœli suspectus, agri vitæ, riparum amœnitas, sylvarum, nemorumque lustratio, si arborum insitiones, si peregrinatio, si pagratio, si herbarum cultura delectat, neque ægrotantibus non esse salubris reperitur: cur non mens ægro, affectoque corpore refecti ac recreari poterit rerum aspectu diuinarum? præsertim ubi hæc voluntate facimus, neque expectamus dum

signo

ant, ce
 nation
 lcedim
 pfo con
 cerdos
 ffantur
 cum illa
 longo in
 facere
 unera,
 onis esse
 ndum
 quæ mul
 uam que
 at. Nam
 are me
 agri vit
 uarū, me
 i infir
 io, si hor
 grotanti
 : cur non
 ore refici
 pectu di
 volunta
 us dum
 signo

gno precationis dato genua cum il
 lis, qui valent, inflectamus. His enim
 legibus solutus æger est, qui mentem,
 quo modo & quando potest, erigit ad
 Deum, nec esse vlla cogitationis inten
 te debet expressio. Satis enim habere
 debet ægrotus, si se Deo præpotenti a
 mant erostendat, illaque ex Lazari so
 rorum prudentissima vsurpet epistola
 ad humani generis vindicem & libe
 ratorem missa: *Ecce quem amas, infirma*
tor. Grauem morbum, & qui mortem,
 atque interitum minitatur, quo pacto
 terre debeamus & ipsa nos immortali
 tatis spes docet, & timor inferorum.
 Istam capitis grauedinem, quæ te dies
 noctesque vexat, & malè habet, oris
 fragilitatem, stomachi labores cibos
 nunquam concoquentis, corporis im
 becillitatem, inualetudinemque per
 petuam ita ferre, vt neque aliis grauis
 nunquam sis, neque tibi insulsus, acer
 bulque esse videaris, magnæ profectò
 sapientiæ est, & virtutis egregiæ. Ita
 que Antonius ille Madridius & sui &
 aliorum concionator eximius Socie

Ioannis
11.6.

Oo 3 tatis

ratis munera non illa esse solum dicebat, coqui, obsonatoris, ianitoris, ætui, Doctoris, Cõcionatoris, Rectoris Prouincialis, & cæterorum, quæ enumerare magnũ esset, quorũ omnium leges tabellis describuntur: nam ægrotorum suum esse aiebat officium, cuius leges non prætermisit Ignatius, quid enim ægritudinis tempore faciendum sit, à nostro est legislatore præscriptum. quod si præstamus iis, qui rectè valentes sua quisque munera exercent, non inuidebimus. illos enim perstrenuè certantes, nullumq; onus ac tranquillum spiritum ducentes valetudo ipsa sustentat, ex renibus, ex intestinis, ex pedibus, ex lippitudine qui laborant, qui febriculæ lento igne paulatim ac sensim confici consumi q; solent, quia valetudo naturalis lætitiæ radix exaruit, & quia in manibus nihil est, sed omnia posita longe. Deum illis verbis inelamant: *Lætifica animam serui tui*, seq; immortalis Deo in tanta doloris diuturnitate sacrificant, estq; obedientiæ, & consensio-

*In examine, c. 4.
§. 32.
Constit.
parte 3. c. 2.
§. 17.*

is hostia illa gratissima. perge ita fa-
 cere, & vel in morbo valere, constan-
 terq; illius coeleste esse donum agno-
 sce, tibiq; persuade, non valere melius
 esse, neq; enim tam multorum preces
 esse, irritaq; sunt, sed quia multo me-
 ior tua sit in morbo cōditio, eum esse
 pariter bonitas diuina diuturnū. quod
 tero agritudinis ac melancholiæ, il-
 lus inquam, quæ frustra suscipitur, ne
 nomen quidem velis audire, tibi verè
 ex animo gratulor. grauis mihi cre-
 dere est, tetra, funesta, quæq; cum,
 virtute & sapientia habitare non pos-
 sit: hanc omnino exterminemus, illas
 tantaxat contractiunculas relinqua-
 mus, quas non voluntas & inuitatio
 quædam ad mœrendum, sed morbi
 & naturæ necessitas affert. Cura vt
 gratia apud Deum valeas, qui enim
 valet, is verè valet.

IACOBO PERESIO.

De fructuosi sapientis adiutoribus.

NON possum dicere Peresi o-
 ptime, quoquo modo hoc
 Oo 4 acci-